

ЈАЗАВАЦ ПРЕД СУДОМ

Чиста, свијетла судница. По зидовима висе слике великих личности. На десној страни од врата, крај прозора, сто, на лијевој такође сто. На столовима протоколи и некакве дебеле књижурине.

*

ДАВИД (мален, низак, сув као грана, лаган као перце. Лијева му је нога мало краћа од десне, те се гега кад иде. Очи му се свијетле и прелијевају као у мачке из мрака. Сав сијед, преко педесет година. Мијења глас. Умије заплакати као мало дијете, залајати као пашче, а закукуријекати као пијетао. Често удари згодно рукама о бедра као пијетао крилима и закукуријече те превари пијетлове, па се прије времена раскукуријечу по селу. Зато га руже помлађе жене. Претвара се и да је стидљив. Не вјерујте му. Улазећи у судницу, крсти се и држи јазавца свезана у врећи. У јазавца вири само њушка из вреће): Добар дан, главати господини!

СУДАЦ (на десној страни крај прозора, загњурио главу у књигу, па нешто мрмља).

ПИСАРЧИЋ (на лијевој страни, погнуо се по столу, па брзо и оштро пише).

ДАВИД: Добар дан, главати, царски господини!... Е, чекај, блентави Давиде! Што си посрљо ко прасе у сурутку? Зар не видиш да господини имају посла? Ослони се на зид, па мало причекај. (Јазавцу.) А ти, лопове један, дошо си ће треба! Истина бог, вође нема куруза, али има нешто друго, јазо. Има палиграпа, дупли, кабасти палиграпа, јазо! Јадна ли ти и прежалосна мајка твоја! Зар изјести читаву њиву кукуруза, па не засладити с палиграпом, е то би било богу плакати!

СУДАЦ: Ко је то?!

ДАВИД: Добар дан, главати и велевлажни царски господини! Слуга сам препорна!... Ама, каква је ово кућа ће се ни бог не прима?

СУДАЦ: Шути, марво једна!

ДАВИД: Шути, марво једна! То је лако рећи. Ето и ја велим. Ама, то није у најмању руку у реду да рече један, рећемо каз'ти, царски службеник.

СУДАЦ: Ти ћеш мене зар учити?

ДАВИД: Не до бог! То не би могло ни у сну сањати. Здраво свано, господине?

СУДАЦ: Ти да се са мном рукујеш и здравиш?!

ДАВИД: Здраво смо, вала богу! Како си ти, како је госпоја? Је л' она здраво?

СУДАЦ: Да теби не фали што? Јеси ли ти потпуно здрав?

ДАВИД: И ми смо, вала богу, сви здраво и мирно, а теби вала који се ти распитујеш за ме, и за ме и за моју вамилију. (Окреће се писарчићу.) Јеси ли ти здраво свано, дијете?

СУДАЦ: Ама, шта је теби, будало? Оклан си? Како се зовеш?

ДАВИД: Ја се зовем, славни суде, Давид Штрбац, село Мелина, котар Бања Лука, окружље Бања Лука, а земља, мислим главати господине, да ће бити Босна. Кућна ми је лумера 17. Тако ме славни суд пише и тако ми позовке шаље.

СУДАЦ: Добро, добро, Давиде. Видим да знаш ред. А шта ти је то у тој... Но, како се то зове?

ДАВИД: Врећа! Врећа се ово зове, а ово у врећи, ово се јазавец зове.

СУДАЦ: Јазавец! Шта ћеш с јазавцем овдје?

ДАВИД: Тужим га славном суду јер ми је изио читаву њиву куруза. Тужим га и тужићу га што се даље и теже море!

СУДАЦ: О-хо, људи, људи! Што још човјек неће доживјети у овој будаластој Босни! Јазавца тужити! Е, ово је права будала, будала над будалама. Ама, откуд ти је дошло у главу да јазавца тужиш?

ДАВИД: Откуд ми је, велиш, дошло у главу да јазавца тужим? Није ниоткуд, већ знам данашњи ред и закон. Зар ти, болан, мислиш, да ја не знам да овај ваш цар има за свашто закон? Зна то Давид, зна. Немој мислити да не зна! У свашто се он помало разбира и увијек зна шта је по закону, а шта јопе' није.

СУДАЦ: Добро је то и лијепо све, Давиде, али јазавца тужити! То... то...

ДАВИД: Ти мислиш, главати господине, ће сам ја рођен за турског суда да не знам данашњег реда. Знам ја данашњи ред, знам. Истина бог, много сам

се и промучио док сам то све у глави уредио и, рећемо каз'ти, средиво... Шједнемо вако, ја и она моја бабетина, увече крај огњишта, па почнемо, штоно ви велите, штудијерати: ово је, жено, по закону, ово јопе' није; ово би могло бити по 'вом палиграпу, ово јопе не би. И тако до неко доба ноћи штудијерамо.

СУДАЦ: Баш тако штудијерате?

ДАВИД: Да, дуго и много штудијерамо.

СУДАЦ: Па зна ли ти баба што?

ДАВИД: Моја је, велевлажни господине, па се бојим да ћеш помислити да је валим, а не валим је већ ти по правди кажем: да се почем турски земан поврати, она би могла са својом памети насред Бање Луке кадија бити. Ја велим: кадија. Какав кадија! На моју душу, да зна само још писати, могла би ти мирне душе рећи: „Устани са те царске столице, да ја народу правду дијелим!“ Тако је то паметна и учевна жена!

СУДАЦ: Баш тако учевна?

ДАВИД: О, не питај, господине, то је чудо једно! Да ти се којом срећом, јутрос било оклен прикрасти, па да чујеш њезине памети и науке: „Ти идеш, вели, Давиде?“ „Па видиш, жено, да сам пошо.“ „Како ти идеш суду?“ „Па идем ко остали свијет, на двије ноге.“ „Добро, каже, ама јеси ли ти средиво у глави како ћеш тог јолпаза тужити?“ „Јесам. Тужићу га што се даље и теже море.“ „У који мислиш суд?“ „Па ја мислим, жено, у окружни, јер је штета велика.“ „Ето, бог те не убио!“ врисну она ко да је нешто уједе за срце. „Увијек се валиш: ја ово, ја оно; паметан сам, учеван сам, знам закон! Јадна ти твоја наука и знање!“ „Чекај, жено, научи ме, слушаћу те. У који ти мислиш суд да би требало ићи?“ „Најприје ајде доље у 'нај наш мали, сељачки суд, будало једна будаласта! Како би тражио суда преко суда? Знаш ли ти, болан, да би се замјерио царској господи? Најприје, велим ти, ајде у наш мали, сељачки суд, па ако га туј не осуде, онда, истом онда, ајде на округли суд. Ако и туј ништа не буде, одма се врати, па ћемо видети шта ћемо радити. Видим ја, вели, да ће то доћи и до самог цара.“ – „Ама, жено, оклен ти толика памет, крст ти твој љубим?!“ чудим се ја, главати господине. „Па како ћеш одати чест царској господи?“ пита ме и испитује ко поп на исповиједи. „Па казаћу: Помози бог, царски суци на Бањој Луци!“ „Ето, ето, ето! О, јадна ти сам ја и чемерна с тобом! О, јадна сам ти ја и чемерна с тобом по сто пута!“ стаде вриштати ко бијесна и чупати косе. „Слушај, бог те убио, како ћеш одати царској господи чест. Кад ућеш у наш мали, сељачки суд, викни: Добар дан, главати господини! А кад ућеш у велики, округли суд, дубоко се поклони...“ „Нијесам ја, жено, млада, па да се поклањам. Шта је

теби? Да ти нећеш прећерати с том твојом науком!" велим јој ја. „Шути, сунце те небеско спржило, кад ништа не знаш! Слушај: кад уђеш у округли суд, дубоко се поклони и одма, с врата, наоко из дубљине подвикни: Добар дан, велевлажни господини! А не би, вели, згорег било кад би у малом суду и једно и друго реко: Добар дан, главати и велевлажни господини! И додо: Слуга сам препокорна! Таки је данас ред, и тако се царским службеницима одаје чест.“ „Ама, жено, оклен ти толика памет и наука, постове ти твоје љубим!" запањео се ја од чуда.

СУДАЦ: Богами, Давиде, баш ти је учевна жена. А гдје научи она толику науку?

ДАВИД: Ђаво би је знао, главати господине! Дружи се много с кнежевом женом, и иду тамо жандарској касарни, па ја не знам... Море бити да је научила од царски оружника и од књегиње, а књегиња је баш зорли, каба-сто учевна жена. Кршна, наочита, млада ко кап, па је царски оружници од драгости на рукама носе, а све због њезине памети и науке! А моја стара шјела насред касарне, извалила се на царске душеке, па пије, пуши и прима науку. Боже мој, боже, чудне љепоте у вашег цара! Боже мој, боже, ала ви усрећисте нашу земљу! Свијет се лијепо умртвио од некаква добра, и милине, па једва дише. Свак весо, задовољан, свак пјева, само се пјесна ниђе не чује. Једини сам ја (плаче) незадовољан, јадан и чемеран.

СУДАЦ: Шта ти је Давиде? Што плачеш? Шта је теби криво и неправо у овој земљи?

ДАВИД: Није ми ништи криво на славни суд, већ на 'вог проклетог лопова, шјеме му се умело! (Туче јазавца по њушци.) Дабогда ти, душманине и злотворе мој, вјешала омастио, ко што ћеш и' и омастити ако у 'вој земљи буде још имало правде и закона!

СУДАЦ: Што га толико тучеш и кунеш? Шта ти је учинио?

ДАВИД: Зар ти нијесам малоприје казо? ... Изволи, господине, да га повргнем на земљу? Тежак је ко млински камен, сапрела га моја крвава мука и сиротиња! Изволи, господине?

СУДАЦ: Изволим, изволим, Давиде. Спусти га.

ДАВИД: Како би било, главати господине, да га извадим из вреће, па да га привежем за 'ву једну ногу од астала, да видите мог злотвора и душманина, кости му у Зеници сагњиле! Изволи, велевлажни господине?

СУДАЦ: Изволим де, привежи га...

ДАВИД (вади јазавца из вреће): Чувајте се, господини моји, јер, ако ми се измакне, зло ће бити. За рђаво, да опростите, мјесто јазавца лети. Чекај, ло-

пове један, што се толико отимаш и копрцаш! Још сам ја снажан, иако сам се родио некако кад се први пут почела трећина од народа купити; још ја имам снаге и кувета, иако се већ двадесет година немам чим ни на Ускрс омрсити. Вала царевини, нашој премилостивој Земљаној влади и славном суду, што сам и ови мало снаге очуво! Вала им ће чули и не чули!... Види га, господине, види како њуши шуште ли оклен курузи. О, небо те (удара га по њушци) убило! (Врисне.) Чувајте се, господини моји, измаче ми се! О, јадан ти сам што учини! (Јазавец се заоштрљио, накостијешио, па трчи кроз судницу. Сад полети једном прозору, сад другом; сад се затрчи под један сто, сад под други; сад опет полети вратима, сад међу ноге.) Ето га управ међу краке! Чувајте се, господине! Јој, јадан ти сам, ако ти што буде, никад ти госпоји ни ја ни ти нећемо смјети изаћи пред очи! (Једва га ухватише и свезаше.)

ПИСАРЧИЋ (сав блијед): Што си га пустио, магарче?!

ДАВИД: Ко ме ти то велиш, магарче?

СУДАЦ: Што си га дријешио, будало?

ДАВИД (смије се): Ама, чекајте, људи, да се мало приберем! Ја сам тебе пито: „Изволи, господине?“ Ти кажеш: „Изволим, изволим, Давиде.“ Е, ко је сад крив? Ја бели нијесам јер слушам што старији изволи и нареди.

СУДАЦ: Ти си, Давиде, и будала и ниси будала.

ДАВИД: Вала ти на таквој ријечи ко старијем и учевнијем!

СУДАЦ: Што си водио овог лопова пред суд? Што га ниси одма на њиви убио?

ДАВИД: Како сам будаласт, море бити да би то учинио да не знам данашњег реда и закона. Ама, шта би ти, главати господине, дуљио, отезо и натезо: знам закон, па нећу преко закона. Нећу преко закона, па уби ме!... Неке године, док још нисам био свјештио нашег закона, убио сам у тој истој њивици једног јазавца. Биће ваљда брат овог лопова. Увати ме царски шумар и оглоби с пет воринти. Кад метну паре у џеп, оштро ми запријети: „Не смијеш то више чинити, јер и јазавца данашњи закон брани.“ Е, кад га брани, нек му и суди кад штету почини!... Само имам оно нешто крезубе бабетине, и ту њивицу куруза што сам имо, па ми овај лопов сатра и са земљом сравни. Осушили се јадни курузи, па кад прођем покрај њивице, обузме ме туга и жалост. О, како тужно шуште чемерни, сломљени курузи! Реко би чојек да уздишу за осветом и правдом... Само (плаче), само сам ту њивицу куруза имо, па...

ПИСАРЧИЋ (заједљиво): А како ти се зове њивица? То треба славни суд да зна.

ДАВИД (таре сузе): Чудновато се, дијете, зове њивица. Зове се: Ни Давидова, ни царска, ни спаиска. Тако јој је име и тако је, чини ми се, и вође у суду записато.

СУДАЦ (смије се): У тебе, Давиде, све то некако запетљато. Како се то зове њивица: Ни Давидова, ни царска, ни спаиска? Како то?

ДАВИД: Е, лако, господини моји. Све ћу вам казати по реду и закону. То је њивица крчевина. Ја сам је искрчио, па велим: моја је. Око те је њиве царска шума. Накрај њивице, управо кад се пође доље Маркановом Точку, стоји дирјек, убоден у земљу, с оне двије ко кантарске куке (Ц.Ш.). То веле ко пише: царска шума. Боже мој, боже, чудне љепоте у вашег цара! Боже мој, боже, сваком ли се данас одаје чест: царска шума! За турског суда: свачија, ничија шума, а данас царска шума. Па кажем вам, око те је њивице царска шума, те грунтовник вели: „Истина, Давиде, ти си је искрчио, али то је царска шума. Пошто си искрчио царску шуму, остала је царска земља. Шума је царска, па и земља мора бити царска.“ Сад долази спаија: „Лажеш, Влаше! Ниси је искрчио, већ је то, бивакарце, од давнина зиратна земља, а сваки комадић зиратне земље мој је!“ На чијој је страни права, не знам. Само знам да зато свијет ту њивицу зове Ни Давидова, ни царска, ни спаиска. А ја би реко да свијет у једну руку има и право, јер та њивица, како сте чули, није ни моја, ни царска, ни спаиска, већ овог проклетог лопова и брезаконика. Док се ми вамо свађамо и препиремо чија је, а он се постија слади и дебља, штоно веле, ко шокачки пратар. Зато вас молим и преклињем да га што теже осудите. Мени је овај славни суд много добра учинио. Од многе ме је биједи и невоље ослободио...

СУДАЦ: Баш од многе те невоље ослободио? Како то?

ДАВИД: Да, да, од многе ме је биједи и напасти ослободио. Све ћу вам, господини моји, казати по реду и закону. Имо сам сина. Снажно, младо и витко момче ко јела. Није био нимало на ме налик. Бацио се био на ђеда, мога оца, што је у пошљедњој буни у Црним Потоцима погино. Снажно и витко момче, али наопако и злочесто да бог милостиви сачува! Узеше га у војску, послаше га у Грац и ја дану душом. Лани, око Часни' верига, донесе ми кнез црну књигу и три воринта: „Давиде, умро ти син, па ти царство шаље три воринта. То ти је награда.“ „О, добре царевине, крст јој љубим!“ лијепо ја јаукну од радости, а жена и дјеца заплакаше. „Брате, кнеже, врати ти та три воринта царевине. Право ће бити и богу и људима да то царевина узме себи ко, рећемо каз'ти, неку награду, јер она је мене од напасти ослободила.“ – Онда сам имо једну краву, добру, дебелу краву. Од уста сам своји' откидо па сам њој даво. Кажем вам, добра, дебела

крава, али зијанћараста, да бог заклони! Прескочити преко плота и ограда куд занесе! Сатра ми сваке године љетину. Дочу то некако славни суд. Ето ти једног дана оног шикуције што купи мирију и порез: „Давиде, вели, дочуо суд да те снашла биједа, па ме је посло да.. . Како би било да ми ту несретну краву претеслимимо царевини, па нек се она тамо ш њом мучи и девера?“ „Вала, велим ја, царевини која се толико за ме брине! Води, брате, води одма!“ – Онда сам имо четири козе. За турског суда мирне ко овчице, а кад заступи укупација, ошјетише и оне слободу, бог и’ убио, па се не дају сносити! Почне и’ она моја крезуба бабетина мусту, а пошљедња ногом у кабо, па пролије варенику. Дочу јопе’ некако царевина. Ето ти шикуције: „Помози бог, Давиде! Здравно, мирно?“ „Добро, вала богу, како си ти?“ Туј се упитасмо за здравље, док шикуција поче: „Тебе, Давиде, зар јопе’ снашла напаст: немирне ти козе, па пролијевају варенику? Како би било да и’ предамо порезном уреду, па нек се он ш њима мучи?“ „О, да добре царевине, милостиви боже!“ занесо се ја и лијепо јаукну’ од некакве силне милине, а жена и дјеца од велике радости зајецаше. „Гони, брате, љубим ти стопе твоје, гони!“ И, богами, чојек – вала му, вала и њему и премилостивој царевини! – оћера несретнице и опрости ме напасти – Од свега мала и имаћа остаде ми још један прасац, добар, дебо прасац, али зијанћараст и несрећа једна! Потра курузе, поједе тикве и мисираче, све поједе и пождера, да опростите, ко какав шикуција. Направим му јармац и метнем вако ко сад теби (склапа руке и показује на писарчићу), не буди примијењено, око врата, али не помаже. Скочио свијет на ме ко на бијелу врану: „Твој прасац, Давиде, упропасти и тебе и нас!“ Од уста до уста, док и царевина не дочу. Ето ти шикуције: „Е, баш си, вели, Давиде, баксус! Ни у чем ти се не да!“ „Доста, брате! Знаш!“ викну ја, па га загрли и пољуби. „Доста! Гони! Вала ти, вала и теби и премилостивој царевини која се она за ме толико брине. Вала вам ће чули и не чули!“

ПИСАРЧИЋ: Не знате ви, господине, још ових босанских сељака. Данас овај Давид хвали и узноси царевину до неба, а сјутра би се, онако сакат, дига у буну и поша против овог славног суда. Знамо се, Давиде, знамо. Сви сте ви једнаки.

ДАВИД (уноси се писарчићу у очи): Ко?! Ко, болан? Зар да се ја дигнем у буну?! Драго моје дијете, видим паметан си и учеван си, али немој ме, тако ти царског крува, мусаведити и биједити код овог царског суда! Зар да се ја дигнем у буну? Болан, болан, ја би главу своју положио за ‘вај суд!... Него, преклињем те, главати господине, да овог лопова што теже осудиш. Свега ме упропастио. Скини ми га с врата, тако ти царске службе! Нас је, сељаке, кажем вам, овај славни суд од много чега ослободио. Не ричу нам више са

пландишта задригли бакови нити нам боду чељади; не тару нам више силне волованице плотова и ушјева ко у оно старо, блентаво, турско вријеме. Данас не мереш виђети у свијета жировне и баковите сермије. Што нам је славни суд оставио, то је мирно, ћудевно, паметно; истина мало мршава и слабо, али за нас, блентаве Бошњаке, и није друго!...

ПИСАРЧИЋ: Е, та ти је, Давиде, на мјесту.

ДАВИД: Свака је моја, дијете, на мјесту, свака! Немој мислити да није. Него, кажите ви мени оћете ли већ почети овог брезаконика осуђивати или нећете, да знам на чему сам?

СУДАЦ: Ти си, Штрбац, права правцата будала. Јазавца осуђивати! Ти си луд, божји човјече!

ДАВИД (као увријеђен, љутито): Немој ти, господине, тако! Док јадни тежак свјести ваш ред и закон, а ви одма: ти си луд, ти си будала...

СУДАЦ: Ти то, Давиде, показујеш руком на ме: Пази-де се!...

ДАВИД (наставља мирно): Да сам ја луд, ја би био у лудој кући, а не би се данас разговаро с царским људима. Ама, зар није тако? Него ви њега осудите. Ако га не осудите, скочићу у Врбас, јер жени не смијем на очи.

СУДАЦ: Зар ти је тако жена наопака?

ДАВИД: Е, мој господине, не до ти бог ш њом живити! Ништа ти нема горе, главати господине, него кад се удовица распали, да бог милостиви сачува! Кадра ти је и једну, штоно веле, царевину задрмати. Ама, не знам, главати и велевлажни господине, који ме ћаво натента да се удовицом оженим. И најпослије доћи ће ми главе.

ПИСАРЧИЋ: Зар си удовицу оженио?

ДАВИД: Како рече?

ПИСАРЧИЋ: Зар си удовицу оженио, питам те?

ДАВИД: Тако ти младости, дијете, не уплећи се у разговор кад ништа не знаш. „Зар си удовицу оженио?“ ...

СУДАЦ: Вас се двојица не разумијете. Мене ћеш ти боље разумјети. Је ли те та твоја жена, наиме садашња, оженила као удовица или као дјевојка? Ваљда сад разумијеш?

ДАВИД (зачуђено): Ама, господине, немој ти барем бити будала! Како ће мене моја рођена жена оженити?!

ПИСАРЧИЋ (напреже се озбиљно да разјасни Давиду): Је ли та твоја жена, наиме коју сад имаш, је ли, питамо те, била прије оженита?

ДАВИД: Жена оженита! (Крсти се зачуђено и хода по соби.) Жена оженита! Ама, зар се у вашој земљи жене жене?

СУДАЦ (дуго размишља): Колико је стара та твоја жена?

ДАВИД: Па има једно тридесет година с једне стране, а...

ПИСАРЧИЋ: Но, млада је још.

ДАВИД: Дабогме да је млада. Још јој предњи зуби нијесу падали.

ПИСАРЧИЋ: Па добро, кад је тако млада, онда си је мора дјевојком оженити.

ДАВИД (упрепастио се од чуда): Ама, шта је теби?! Како ћу ја жену дјевојком оженити? Шта би то онда било? Богами, дијете, ја би реко да ти нијеси саставио око лијеске... Што ћу ја жени дјевојку доводити!...

СУДАЦ (трже се): А, сад знам! Јеси ли је довео као удовицу или као цуру?

ДАВИД: Е, сад и ја знам! Дово сам је ко удовицу. Три пута се удавала. Ја сам је чак из треће руке добио. (Сви се смију. Судац нешто биљежи.) Па кажем ти, главати господине, напака је, злочеста, цандрљива, а, нема вајде крити, од поповске је лозе, па је и паметна и зорли учевна жена. Кад почне некакве царске палиграпе набрајати, мене стане памет. Али љута је, да бог милостиви сачува!

СУДАЦ: Што се не потужиш пароху, па нек је изгрди?

ДАВИД: Ко ме рече да се потужим?

СУДАЦ: Пароху дотичном.

ДАВИД: Шта је сад јопе' парох?

ПИСАРЧИЋ: Поп, поп, Давиде.

ДАВИД: А, поп! Жалио сам се два-три пута, па поп вели: „Давиде, каже, пошто није вјенчана, не спада под црквењске палиграпе. Тужи је, вели, суду. Наћи ће се ваљда и за њу који палиграп, јер овај њиов цар има за свашто закон.“

СУДАЦ: А што је ниси вјенчао?

ДАВИД: Иште поп много за вјенчање.

СУДАЦ: Колико?

ДАВИД: Иште, болан, четрдесет воринти, а сва она моја крезубача у темељ не ваља пет воринти!

СУДАЦ: Е, кад је тако љута, а није вјенчана, отјерај је. Слободно је мореш отјерати, Давиде.

ДАВИД: Давно би ја то учинио, али ми се не да. Жао ми је. Нешто би ти казо, ама ме је срамота...

СУДАЦ: Ништа се ти не стиди.

ДАВИД: Ти кажеш да је оћерам. Како ћу је оћерати кад ми је, да простиш, слатка и драга, бог је не убио! Чујеш, главати и велевлажни господине, невјенчана је, прошћеш, жена и слађа и дража од вјенчане. Е, то сам ја нако свјештио и у својој глави, штоно ви велите, проштудијеро. Нема вајде крити, драга ми је и слатка, али неки пут ражљути се па оће да ме удави. Да ми лањске године, о Лучиндану, не даде свјет један царски оружник горе на Кадиној Води, не би се ја данас с вама разговаро, већ би труно у леденом гробу. Напуни ми чојек лулу дувана – вала му! – па ће на поласку: „Давиде, вели, паметан си и бистар домаћин...“

ПИСАРЧИЋ (заједљиво се осмјејујући): Е, баш си бистар и паметан!

ДАВИД: Дијете, молим те ко што се бог и старији моле, не прекидај ме у ријечи! Не прекидај ме у ријечи, тако ти царског крува!... „Паметан си, вели, и бистар домаћин, али ћу ти јопе’ дати један савјет. Кад ти гођ, каже, дође до густог, било код људи, било на суду, ће било, вели, да било, ти само подвикни нако од срца: Живила наша премилостива Земљана влада! Немај бриге, све ће на добро окренути.“ Поче ме жена једном тући. Увати ме за грло да ме удави. Сјети се ја свјета: „Живила наша премилостива Земљана влада! Остави, жено, бог те убио. Живила наша премилостива Земљана влада! Остави, жено, Ристос те убио. Живила, продера се из свег грла, наша премилостива Земљана влада у Сарајеву!“ Она сва поблиједи, руке јој обамријеше, и ја се спасо. А да не би свјета, одо ти ја под црну земљу. Јутрос ми је запријетила: „Ако ми, вели, не донесеш од суда написмено да су тог јолпаза осудили на вјешала или у Зеницу, не иди ми на очи жив!“ Па сад вас молим и преклињем да га што теже осудите...

СУДАЦ: Ја овом човјеку не знам ништа!

ДАВИД: Што, господине, што сам ја скривио нашој премилостивој Земљаној влади и славном суду па да им је дражи овај брезаконик и одметник од мене? Он не признаје ни суда ни закона ни палиграпа, па јопе’ му суд, видим, иде на руку. Каква је то правда?! Немојте, господини моји, гледати што сам ја чојек сиром сељак, већ судите по правди и закону. Ми смо сељаци с овим судом досад задовољни били, па би жељели и одсад. Не дижемо се, не бунимо се, не тражимо од Земљане владе никакве праве ко газде...

СУДАЦ: А какву праву траже газде?